

آیت الله میرزا هاشم آملی؛ مرد میدان عرفان و سیاست

میرزا هاشم آملی، مردی مهربان و بسیار خوش مجلس بود.

آیت الله میرزا هاشم آملی؛ مرد میدان عرفان و سیاست

میرزا هاشم آملی، مردی مهربان و بسیار خوش مجلس بود. در بحث و گفت و گو جانب انصاف را از دست نمی داد و از شرایط زمان دور نبود و ضرورت ها را درک می کرد. این توصیفی است که مرجع عالیقدر شیعه آیت الله العظمی سبانی از استاد خود می کند و علاوه بر فضایل اخلاقی، فضیلت درک زمان و ضرورتها را نکته ویژه شخصیت ایشان می داند. چهارم رمضان 1413 برابر با 7 اسفند 1371 ش مصادف با رحلت عالم عالیقدر آیت الله میرزا هاشم آملی است.

میرزا هاشم لاریجانی، در سال 1278 هجری شمسی در روستای پردمه لاریجان، در هفتاد کیلومتری شهر آمل، به دنیا آمد. در دوران کودکی، به فراگیری ادبیات عرب و مقدمات علوم نزد آقا سید تاج و احمد آملی پرداخت و تا مرحله سطوح را در همان شهر فراگرفت. در سیزده سالگی، برای ادامه تحصیل به حوزه تهران رفت و به مدرسه سپهسالار که زیر نظر سید حسن مدرس اداره می شد رفت و تا بیست و پنج سالگی در آن مدرسه به فراگیری علوم دینی پرداخت. میرزا محمدرضا فقیه لاریجانی، سید محمد تنکابنی، میرزا یدالله نظریاک، محمدعلی لواسانی، میرزا طاهر تنکابنی، میرزا ابوالحسن شعرانی و محمدعلی شاه آبادی از اساتید وی در این مدت بودند.

در سال 1305 به قم رفت. او در آنجا در درس عبدالکریم حائری یزدی، محمد حجت کوهکمری، محمدعلی شاه آبادی و محمدعلی حائری قمی حاضر شد و در مدت شش سال از آنان بهره برد. وی در این مدت دروس فقه، اصول، رجال، حدیث، فلسفه و عرفان را فرا گرفت.

وی پس از دریافت اجازه اجتهاد از عبدالکریم حائری یزدی و محمد حجت کوهکمری، به حوزه نجف مهاجرت کرد. در نجف به سال 1351 در مدرسه بزرگ آخوند ساکن شد و در درس فقه و اصول سید ابوالحسن اصفهانی، آقاضیاءالدین عراقی و میرزای نائینی حاضر شد.

پس از تصویب قانون انجمن های ایالتی و ولایتی، در مهرماه 1341 و اعتراض مراجع تقلید، وی یکی از چهره های سرشناس مبارز روحانیت بود. نام وی همواره ذیل اعلامیه های دسته جمعی مراجع تقلید دیده می شد.

وی از اولین کسانی بود که دولت منتخب امام را تأیید کرد. علی اکبر ناطق نوری در این زمینه می گوید: ایشان در دوران انقلاب از جمله فقها و آیاتی بودند که همواره از امام عالیقدر به عنوان رهبری انقلاب و مقام امامت یاد می کردند و همراه و همگام با امام در دوران مبارزه و انقلاب بودند و اعلامیه های باقیمانده از آن عالم بزرگوار شاهد بر این مدعاست. پس از فوت امام و انتخاب آیت الله خامنه ای به مقام رهبری انقلاب، ایشان طی نامه ای بیعت خود را با معظم له اعلام کرده و تأکید کردند: انتخاب شایسته حضرتعالی که فردی دانشمند و اسلام شناس و صاحب درایت هستید از جانب مجلس خبرگان، مایه امیدواری و تسکین است.

آیت الله میرزا هاشم آملی به اهل بیت عصمت و طهارت علیهم السلام بسیار عشق می ورزید. هرگاه نام امیرمؤمنان علی علیه السلام را می آورد، اشک در دیدگانش حلقه می زد و زمانی که از خواب بر می خاست، به شوق امیرمؤمنان بر آن حضرت درود می فرستاد و می فرمود: "السلام علیک یا امیرالمؤمنین و رحمة الله و برکاته".

ایشان در مجلس عزایی که در ده شب اول ماه محرم در مسجد اعظم قم بر پا می کرد، با صدای بلند گریه کرده و اشک می ریخت. هر صبح جمعه هم در منزل ایشان مجلس ذکر مصیبت امامان بر پا بود و این سنت نیک را سالیان طولانی ادامه دادند. آیت الله میرزا هاشم آملی به زیارت عاشورا و جامعه کبیره اهمیت می داد و آن دو را بسیار می خواند.

فعالیت سیاسی

مرحوم آیت الله العظمی میرزا هاشم آملی، یکی از چهره های سرشناس مبارز بود که با شروع برنامه های ضد اسلامی رژیم منحوس شاهنشاهی، در قالب تصویب قانون انجمن های ایالتی و ولایتی در سال 1341 ش، عمق فاجعه را احساس کرده و بی درنگ به میدان آمدند، به طوری که نام ایشان همواره ذیل اعلامیه های دسته جمعی مراجع تقلید دیده می شد. خانه اش محل شور و گردهمایی مبارزان و دیدگاه وی، روشن گر راه مبارزه بود. هم چنین نماز جماعت ایشان در حیاط مدرسه خان (آیت الله بروجردی

فعلی)، محل اجتماع روحانیان مبارز بود.

شاگردان

آیت الله العظمی میرزا هاشم آملی، در پی تدریس طولانی درحوزه های علمیه نجف اشرف و قم، شاگردان بسیاری را در محفل درس خود پرورش داد و آنان راه سر منزل مقصود رسانید. شاگردانی که از اساتید و علمای بزرگ حوزه های علمیه به شمار می روند. آیت الله جوادی آملی که مدت پنج سال در درس ایشان شرکت کرده بود، درباره استادشان می گوید: "مرحوم آیت الله میرزا هاشم آملی، بسیار به پرورش شاگرد علاقه مند بودند و تقریرات درس را دقیقاً مورد مطالعه قرار می دادند". برخی شاگردان آن بزرگوار عبارتند از: حضرات آیات مکارم شیرازی، شیخ جواد تبریزی، محمدهادی معرفت، صالحی مازندرانی، محمدی گیلانی و سید جعفر کریمی.

فرزندان

علی لاریجانی، رئیس مجلس شورای اسلامی، صادق لاریجانی، استاد حوزه علمیه قم و مدرس علم کلام و فلسفه اسلامی و رئیس قوه قضاییه، محمدجواد لاریجانی، استاد دانشگاه، عضو شورای امنیت ملی کشور، عضو کمیسیون سیاست خارجی مجلس شورای اسلامی و رئیس مرکز پژوهشهای مجلس و مرکز تحقیقات فیزیک نظری و ریاضیات، فاضل لاریجانی، عضو کمیسیون مشورتی شورای عالی انقلاب فرهنگی. باقر لاریجانی، داماد علامه حسن زاده آملی، پزشک و فوق تخصص غدد، استادیار دانشگاه تهران و رئیس دانشگاه علوم پزشکی تهران از فرزندان ایشان هستند.

محاسن اخلاقی

آیت الله العظمی میرزا هاشم آملی در رفتار و گفتار به اولیای خدا علیهم السلام اقتدا کرده بود. خوش بیان، خوش برخورد و خوش اخلاق بود. با مردم مانوس بود و بیش تر کارهای دفترش را خود انجام می داد. آیت الله جعفر سبحانی درباره ویژگی های اخلاقی آن بزرگ می فرماید: "آیت الله میرزا هاشم آملی، مردی مهربان و بسیار خوش مجلس بود. در بحث و گفت و گو جانب انصاف را از دست نمی داد و از شرایط زمان دور نبود و ضرورت ها را درک می کرد". دکتر سید جعفر شهیدی نیز که مدتی با آیت الله میرزا هاشم آملی رحمه الله در نجف همراه بود درباره ایشان می گوید: "ایشان خلق و خوی نرمی داشت و بسیار متواضع و غالباً بشاش و گشاده رو بودند".

جدیت در تحصیل و تدریس

آیت الله میرزا هاشم آملی، از اوان جوانی در تحصیل دانش بسیار کوشا بود و هیچ چیز او را از این کار باز نمی داشت و در سایه همین کوشش ها بود که توانست قله های رفیع علم و دانش را فتح کند. ایشان به تدریس نیز بسیار اهتمام می داد و حتی در مواقع بیماری هم از آن دست بر نمی داشت.

یکی از شاگردان قدیمی ایشان می گوید: "روزی آیت الله العظمی آملی به درس تشریف آوردند و علائم بیماری در چهره ایشان نمایان بود، فرمود: من امروز تب داشتم و حال مساعد نبود، ولی برای تعطیل نشدن درس آمدم". آیت الله حسن زاده آملی نیز می فرمود: "روزی به دیدن و عیادت ایشان رفتم، مشاهده کردم آقا سخت مضطرب است و بی تابی می کند. عرض کردم: آقا، چرا این قدر بی تاب هستید و مضطربید؟ فرمود: بی تابی من برای این است که درسم تعطیل شده است".

علاقه به حضرت امام رحمه الله

آیت الله میرزا هاشم آملی علاقه ویژه ای به حضرت امام رحمه الله داشتند و همواره از رهبر کبیر انقلاب اسلامی، با عنوان "امام المسلمین" یاد می کردند. ایشان پیروی از دستورهای حضرت امام رحمه الله را واجب دانسته و می گفتند: "نظر من در مسائل کشور همان است که امام می گویند". هنگام پیروزی شکوه مند انقلاب اسلامی و ورود پربرت حضرت امام رحمه الله به ایران اسلامی، آیت الله میرزا هاشم آملی در پیامی، پیروزی انقلاب و تشریف فرمایی امام را گرامی داشته و مدتی بعد به تهران رفته و همراه با شهید مطهری، در مدرسه رفاه با حضرت امام رحمه الله ملاقات کردند.

سرانجام روح والای آیت الله العظمی آملی، پس از 91 سال تلاش و کوشش در راه و گسترش معارف اسلامی و پشت سر نهادن یک دوره بیماری، در عصر روز جمعه چهارم رمضان 1413 ق (7 اسفند 1371 ش) به آسمان ها پرکشید. پس از تشییع باشکوه، پیکر مطهر آن مرحوم به آرامگاه ابدی انتقال یافته و در حرم مطهر حضرت معصومه علیها السلام مسجد بالاسر، کنار مرقد مرحوم شهید مطهری رحمه الله و علامه طباطبائی رحمه الله به خاک سپرده شد